

PILOTNO TESTIRANJE (IO3)

SPLETNO ORODJE POKLICNA ZRELOST – SAMOEVALVACIJA S POGOVOROM

CPI
SLOVENIAN INSTITUTE
FOR VOCATIONAL EDUCATION
AND TRAINING

Universität Hamburg
DER FORSCHUNG | DER LEHRE | DER BILDUNG

Enhed for uddannelses- og
erhvervsvejledning i kommunerne

UUUKOLDING

Namen projekta "Youth in transition" (YIT, Mladi na prehodu¹) je izboljšati podporo mladim, ki niso niti zaposleni, v izobraževanju, ali usposabljanju (NEET²), pri njihovi (re)integraciji v družbo, kot tudi opolnomočiti strokovne delavce pri spremljanju mladih na prehodu v poklicno in strokovno izobraževanje ali na trg dela.

V tem dokumentu prikazujemo proces in metode testiranja spletnega orodja v projektu YIT. **Poklicna zrelost – samoevalvacija s pogovorom** je spletno orodje v podporo razvoju poklicne zrelosti mladih na prehodu iz osnovnega izobraževanja na trg dela. Orodje smo v partnerskem sodelovanju razvili strokovnjaki iz Danske, Nemčije, Islandije in Slovenije pod vodstvom Javnega zavoda Cene Štupar - CILJ - odgovorne organizacije za testiranje orodja. Slovensko različico smo sooblikovali sodelavci Javnega zavoda Cene Štupar - CILJ in Centra RS za poklicno izobraževanje v sodelovanju s praktiki in teoretiki, ki so orodje pregledali in testno preizkusili v letih 2019 in 2020.

Orodje je dostopno na spletnem portalu **Karierni plac**³ pod vsebino namenjeno svetovalnim delavcem. Pred uporabo spletnega orodja je pomembno, da svetovallec orodje dobro pozna in ga pred prvo uporabo v svetovalnem procesu z mladimi tudi preizkusi. Smiselna je udeležba na usposabljanju če je na voljo, ali posvetovanje s kolegi svetovalci. Prav tako je pomembno, da svetovalci pred uporabo preberejo priročnik⁴ za uporabo orodja in razlago dimenzij orodja.

Namen spletnega orodja

Spletno orodje **Poklicna zrelost - samoevalvacija s pogovorom** je namenjeno podpori svetovalcem pri procesu individualnega svetovanja mladim na njihovi poti do poklicne zrelosti, ki smo jo v YIT definirali s šestimi dimenzijami (rezilientnost, motivacija, določanje ciljev, trg dela in delovno okolje, prilagodljivost, poklicne veščine). Orodje je inovativno v ekosistemu poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter prehoda mladih iz izobraževanja na poklicno pot.

Orodje je pripravljeno v podporo svetovalcem iz različnih okolij pa tudi drugim strokovnim delavcem v procesu individualnega svetovanja mladim na prehodu v poklicno izobraževanje oziroma na trg dela. S samoevalvacijo in pogovorom, orodje podpira prepoznavanje osnovnih kompetenc mladih na njihovi poti do večje poklicne zrelosti, potrebnih za vstop na trg dela. Spodbuja k novim vpogledom in pristopom do zelenih življenjskih sprememb mladih, kot tudi potreb mladih na njihovi poti do večje poklicne zrelosti. To so lahko učenci, ki se odločajo za vstop v srednje poklicno izobraževanje, posebej v vajiško obliko, in vsi drugi mladi, ki se na poti do poklica in zaposlitve soočajo z različnimi izzivi.

---

¹Izvedba tega projekta je sofinancirana s strani Evropske komisije. Vsebina publikacije (komunikacije) je izključno odgovornost avtorja in v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske komisije. Več o projektu na spletnih straneh <https://youth-it.cool/> in <https://karierniplac.si/asset/yBvZGQBmr8j7kMdbA>

² V okviru projekta »Mladi na prehodu« se termina kot sta mladi in mladostniki nanašata na skupino mladih, ki niso niti zaposleni, v izobraževanju, ali usposabljanju in so mednarodno opredeljeni kot NEET – "Not in Education, Employment, or Training".

³ <https://karierniplac.si/asset/yBvZGQBmr8j7kMdbA>

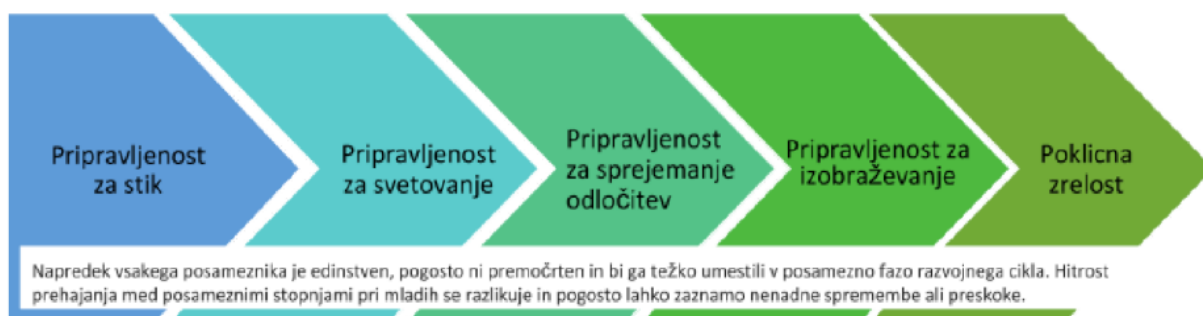
⁴ [https://youth-it.cool/Slovenian_version/IO2-Gradivo%20za%20svetovalce_v.4%20\(1\).pdf](https://youth-it.cool/Slovenian_version/IO2-Gradivo%20za%20svetovalce_v.4%20(1).pdf)

Orodje ni diagnostični pripomoček! Čeprav je pripravljeno tako, da se ob večkratni uporabi lahko opredeljuje napredek posameznika pri posamezni trditvi, ni namenjeno vrednotenju poklicne zrelosti posameznika.

Poklicna zrelost

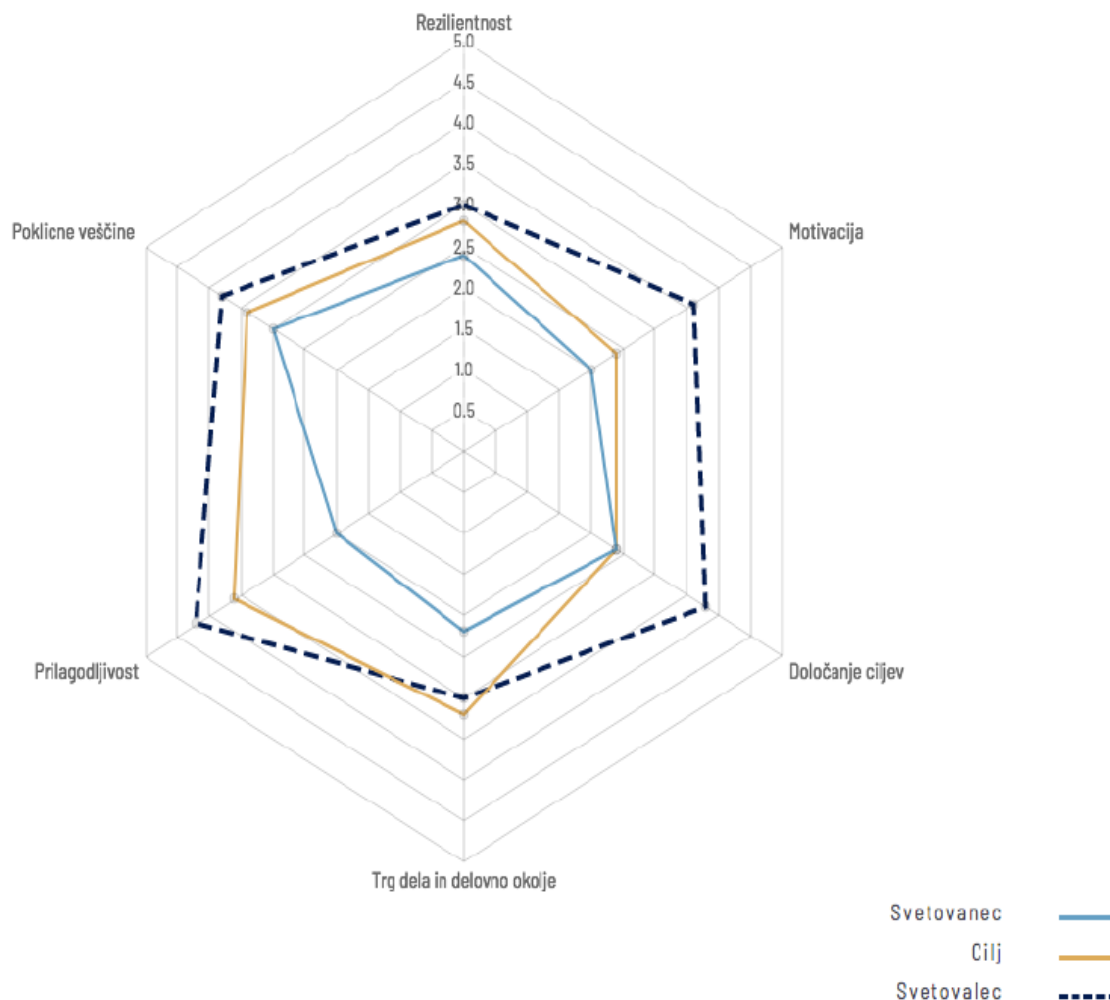
V nadaljevanju ponazarjamo svetovalni proces med svetovalcem in svetovalcem z rabo spletnega orodja (kot tudi njegovega teoretskega ozadja). V svetovalni proces so seveda lahko vključeni tudi drugi posamezniki in svetovalci, poleg ciljne skupine projekta, mladih na prehodu.

Poklicno zrelost opredeljujemo kot zmožnost obvladovanja nalog poklicnega ali kariernega razvoja, s katerimi se sooča posameznik. Mladi z visoko stopnjo poklicne zrelosti so realni glede svoje izbire in smiselno pristopijo k preučevanju različnih izobraževalnih in poklicnih možnosti ter sprejemanju pomembnih odločitev glede poklica, ki ustrezajo njihovim osebnim sposobnostim in poklicnim interesom. Eden od rezultatov projekta, poklicno zrelost vključuje v taksonomijo razvoja mladega na prehodu vse od pripravljenosti na stik, pripravljenosti za svetovanje, pripravljenosti za sprejemanje odločitev, pripravljenosti na izobraževanje, do poklicne zrelosti.

Čeprav zgornji grafikon prikazuje taksonomijo napredka mladih kot linearno pot s petimi različnimi fazami, je pomembno opozoriti, da je napredek vsakega posameznika edinstven in pogosto ni premočrten ter bi ga težko umestili v posamezno fazo razvojnega cikla. Hitrost prehajanja med posameznimi stopnjami pri mladih se razlikuje in pogosto lahko zaznamo nenadne spremembe ali preskoke. Učinkovitost orodja temelji na strokovni presoji svetovalca o tem, v kateri fazi svetovalnega procesa bo njegova uporaba za svetovalca podpora.

Posamezno dimenzijo poklicne zrelosti opisujejo trditve, na katere se svetovalenec odzove z enim od šestih možnih odgovorov. Vloga svetovalca je, da pomaga pri razumevanju trditve z vidika svetovalčevih izkušenj, ciljev, potreb in poklicnega področja, ki svetovalca zanima. Orodje se lahko uporabi za namen pogleda na trenutno situacijo (profil svetovalca) in za namen določanja ciljev (profil cilj). Če je za svetovalni proces to smiselno in svetovalenec tako želi, lahko pridobi tudi povratno informacijo svetovalca (profil svetovalca) o tem, kako ga vidi na omenjenih dimenzijah. Zbirnik odgovorov se izriše v diagramu, ki odraža situacijo danega trenutka in nakazuje, kje so smiselne razvojne aktivnosti.

Namen testiranja

»Orodje je od mojega prvega testiranja zelo napredovalo. Zdaj je lažje za uporabo, bolj razumljivo in ker se taksonomija bolj osredotoča na napredek kot na trenutni uspeh, si dovolim globlje razmisliti o svojih močeh in predvsem slabostih.«

dijak 2. letnika poklicne in strokovne šole - Ljubljana

Orodje so pilotno preizkusili mladi na prehodu, stari od 15 do 29 let skupaj s strokovnimi delavci in strokovnjaki na Danskem, Islandiji in v Sloveniji. Namen testiranja v vsaki državi je bil ugotoviti potencialne koristi in pomanjkljivosti didaktičnega orodja ter njegovo dejansko uporabnost na področjih svetovanja in vpisa v poklicno izobraževanje in usposabljanje predno se ga da v splošno uporabo. Testiranja orodja so projektnim partnerjem omogočila, da od mladih in strokovnih delavcev prejmejo povratne informacije o vsebini (oblika in zaporedje vprašanj) in uporabniški izkušnji spletnega orodja, z namenom, da se orodja v vsaki državi čim bolj prilagodijo uporabnikom. Testiranja so pokazala, da mladi orodje so-uporabljajo v pogovoru in s podporo strokovnih delavcev v fazi, ko

prehajajo iz pripravljenosti za izobraževanje v poklicno zrelost. Testiranja so potrdila koristnost orodja, ki služi kot formativna ocena mladim, in jim služi kot kačipot v njihovem razvojnem procesu.

Potek testiranj orodja

Testiranje je potekalo v letih 2019-2020, v katerega so bili vključeni tako mladi kot strokovni delavci na Danskem (111), Islandiji (17) in v Sloveniji (69).

# število	Slovenija	Danska	Islandija
# testiranj	8	14	5
# svetovancev	59	94	15
# svetovalcev	10	17	2
# osebnih svetovanj	10	13	3
# svetovanj z dvema svetovanci	-		2
# skupinskih svetovanj	-	2	-
# svetovanj na daljavo	3	-	-

Javni zavod Cene Štupar – CILJ (2020) v sodelovanju z strokovnjaki iz Danske, Islandije in Slovenije

Vsaka država je imela svoj postopek kako pridobiti udeležence za testiranje orodja. V Sloveniji je večina strokovnjakov in mladih, ki so sodelovali v testiranjih, prihajala iz programa Projektno učenje za mlajše odrasle (PUM-O) iz šestih različnih lokacij v Sloveniji. Na Danskem so bili podatki zbrani v sedmih šolah za poklicno izobraževanje in usposabljanje, enem mladinskem svetovalnem centru, ki pomaga mladim (na prehodu) na šolski praksi in treh pripravljalnih izobraževalnih ustanovah, usmerjenih v poklicno izobraževanje in usposabljanje, ki so bile geografsko razširjene med desetimi občinami. Vključena poklicna področja so zajemala poslovanje in upravo, vrtnarski sektor, nekatere industrijske programe ter prehrano in gostinstvo. Na Islandiji pa je bila izbrana skupina mladih povabljen na Direktorat za delo (VMST, ki je ekvivalent našemu Zavodu RS za zaposlovanje), kjer so projektni partnerji izvedli poskusne tečaje.

Testiranja na v Sloveniji, Islandiji in na Danskem

SLOVENIJA	ISLANDIJA
<ul style="list-style-type: none"> • Povprečno trajanje posameznikovega testiranja – 15 minut do 25 minut. • Uporabljeni so bili prenosniki, stacionarni računalniki in projektorji. • Rezultati so bili razdeljeni na a) povratne informacije svetovancev o uporabnosti in b) povratne informacije strokovnjakov o uporabnosti in vrednosti orodja v svetovalnem procesu. • Podatki, pridobljeni z opazovanji, pogovorom s svetovanci o uporabnosti in vrednosti spletnega orodja ter pisne povratne informacije poslane po e-pošti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Povprečno trajanje posameznikovega testiranja – 10 minut, do 15 minut. • Uporabljeni so bili prenosniki. • Povratne informacije so bile prejete od svetovancev med in po testiranju orodja, na podlagi ustnih vprašanj in vprašalnika o uporabnosti in ustreznosti orodja.

DANSKA

- Povprečno trajanje posameznikovega testiranja – 20 minut do 45 minut.
- Uporabljene so bile različne naprave: prenosniki, stacionarni računalniki, pametni telefoni in tudi veliki projektorski zasloni za predstavitve.
- Rezultati so bili razdeljeni na a) povratne informacije svetovancev o uporabnosti orodja in b) razmišljanja strokovnjakov o vrednosti orodja v svetovalnem procesu.
- Dodana so bila opažanja in mnenja članov YIT projekta, v vlogi opazovalcev.
- Rezultati mnenj mladih in opazovalcev o uporabnosti orodja so bili organizirani po Agile metodi »starfish diagram«.

Rezultati testiranja

Ugotovitve kažejo pokažejo uporabnost orodja kot pripomočka v svetovalnem procesu. Pri tem kažejo na njegove omejitve, prednosti in možnosti v različnih kontekstih. Njegova edinstvenost je, da ni namenjena ocenjevanju mladih, ampak spodbuja svetovanca in svetovalca k poglobljenemu razgovoru. Orodje spodbuja samoevalvacijo mladih in širi svetovalcu paleto potencialnih možnosti vrednotenja pri delu z mladostniki.

Testiranja so pokazala, da ima spletno orodje velik potencial pri spremljanju mladostnikov na njihovi razvojni poti, a so tudi opozorila na njegove pomanjkljivosti. Rezultati testiranja so izboljšali vsebino, jezikoslovje in uporabniško izkušnjo z orodjem v vseh treh državah.

Tri nacionalna spletna orodja so zaradi testiranja postala bolj lokalizirana in prilagojena potrebam mladih na prehodu in strokovnih delavcev, kar se pokaže pri konkretizaciji kazalnikov in taksonomskih lestvicah, ki so različne in prilagojene vsaki državi. Istočasno se nacionalna orodja močno prekrivajo, grafično so oblikovana enako v vseh državah in kar je verjetno najpomembnejše je, da je šest dimenzij (rezilientnost, motivacija, določanje ciljev, trg dela in delovno okolje, prilagodljivost, poklicne veščine) univerzalnih za razumevanje poklicne zrelosti v vseh treh državah.

Orodje seveda ni primerno za vse mlade na prehodu in ne za vsako stopnjo v taksonomije napredovanja mladih do poklicne zrelosti. Zasnovan je za določen namen svetovalnega procesa. Ne more nadomestiti zaupanja vrednega odnosa med svetovalcem in svetovancem in drugih metod.

Lahko pa igra pomembno podporno vlogo v svetovalnem procesu, kjer mladi in svetovalci razumejo namen orodja in kako lahko pomaga pri spodbujanju poklicne zrelosti mladih an prehodu.

6 skupnih ugotovitev testiranj

1. Orodje deluje najbolje, če so strokovnjaki dobro pripravljene in je orodje dobro razloženo svetovancem pred njegovo uporabo.
2. Orodje se lahko uporabi za pomoč pri kontekstualizaciji svetovančevega trenutnega stanja, pomaga pri pogledu v preteklost in prihodnost. Kontekstualizacijo lahko opravi le strokovnjak v sodelovanju s svetovancem in ne orodje samo.
3. Orodje ne bi smelo biti uporabljeno kot prvi korak sodelovanja s svetovancem na njegovi poti do poklicne zrelosti. Med svetovalcem in svetovancem je ključno zaupanje in spoštovanje. Samo orodje ne more ustvariti zaupanja med svetovalcem in strokovnjak.
4. Čas naj bo namenjen morebitnim vprašanjem s strani svetovancev tudi med uporabo orodja, kar bo povzročilo manj napačnih razlag in bolj smiselne rezultate v posameznih profilih.
5. Mladi vidijo orodje kot uporabno in konstruktivno pri odkrivanju novih spoznanj v zvezi z njihovimi prednostmi in potrebami. Pomaga jim pri bolj poglobljenem razmišljanju o njihovem izobraževanju in karierni poti.
6. Potrebno je nadaljnje usposabljanje in izmenjava informacij o rabi orodja s strani strokovnjakov za vodenje kariere s poudarkom na potrebah mladih na prehodu.